

סיעתנו קוראת לממשלת ישראל:

להלן הנאום להנמקת הצעת סיעתנו לסדר יום, בדבר הסעת-חינם של חיילי צה"ל בכל קווי האוטובוסים.
אורי אבנרי: זו הפעם השלישית שאני עומד על הדוכן הזה, באותו עניין עצמו. אחת מפעולות הראשונות, ככנסת הקודמת, היתה להעלות את מצוקתם של החיילים, העומדים לצדי הכביש בכל רחבי הארץ, בשרב, בגשם, בסערה, ומחכים להסעה אמרתי אז, שהמספון הציבורי אינו יכול לסבול מצב כזה.

בוויכוח ההוא השיב מטעם הממשלה סגן שרהבט' חוץ, חבר-הכנסת צבי דינשטיין, ועל פי הצעתו, הסירה הכנסת את ההצעה מסדר-היום.
אני מרשה לעצמי לומר, במלים עדינות: היתה זו אחת הפטעיות החמורות ביותר בי תולדות הכנסת.

לקראת סיום כהונת הכנסת הקודמת, העליתי את העניין מחדש, ואז הציע גם המערך הצעה מקבילה משלו, שהובאה על-ידי חבר-הכנסת גבי כהן. אני חושב שהמערך עשה לעצמו חשבון נכון ונבון, כי לקראת הבחירות, אין להשאיר עניין זה תלוי באוויר, ובודאי לא כשהוא מושהה עם סיעה אפוזיציונית. כאילו סיעתנו היא היחידה הדואגת לשלום החיילים, ואילו מפלגת הרוב אינה דואגת.

לכן החליטתה סיעת המערך להציע גם היא הצעה זו. שתי ההצעות, של חברי-הכנסת גבי כהן ושלי, הועברו לוועדה, על פי המלצתו של שר הבטחון מר משה דיין.

רה. אבל אם אותו חייל רוצה לנסוע באוטובוס — צריך לאפשר לו לנסוע באוטובוס!
איני בא לפטור נהגים פרטיים מהחובה המוסרית להסיע במכוניתם את החיילים, המחכים בצדי הדרך. אני חושב שעל כל נהג פרטי מאטלת החובה המוסרית לאסוף חיילים, המבקשים לנסוע למחוז הפצם.
אבל אין זה משהחיר את המדינה מהראגה להסעתם של אותם חיילים והיולות, שאינם רוצים לנסוע בטרמפ, או שהרכבת אינה יכולה להביאם למחוז הפצם, וכלי-התחבורה הי נוח להם הוא האוטובוס.

כמה זה יעלה?

כאשר העליתי בפעם הראשונה את ההצעה, הוזכר סכום דמיוני של כמה מיליוני לירות לשנה, כתשלום גלובלי שיש לשלם לאגד. אני מתאר לי שאם חברי הכנסת קרגמן וחבריו לזועדה ייכנסו לעובדי-הקורת, הם יצליחו להקטין את הסכום. אבל נגיד שזה כרוך בהור' צאה של כמה מיליוני לירות. זה לעומת תקציב מדינת ישראל, לעומת תקציב הבטחון של מדינת-ישראל? ומהו סכום זה לעומת הרווח שיתבטא במוראל החיילים?
אינני מלול בהוצאה של מיליון לירות. אני יודע שמיליון מצטרף למיליון, אני חושב, עם כל הכבוד, שהוצאה של שני מיליון לירות היא מוצדקת למטרה זו.
ישראל קרגמן: מי מדבר על שני מיליון?
אורי אבנרי: אם אני מפרש נכון את

ואם, חלילה, בשנה הראשונה, עד אשר יושלמו כל הסקרים, ישלמו לאגד קצת יותר מדי או קצת פחות מדי, לא יהיה זה אסוף, בהשוואה לסכך החיילים.

היומה היא ברוכה. יש לברך כל מועצה מקומית וכל עיריה, שנטלה לידה את היומה להסדיר את הסעת בניה המשרתים בצבא. ואני מביע הוקרה לראשי רשויות אלה. אך אין לקבל יומה זו, מסיבה אחרת. אני מתאר לעצמי מצב בו עומדים בשורה שלושה חיילים: האחד בן קיבוץ, השני בן העיר חולון, השלישי בן העיר קריית-גת. והנה כא אוטובוס, ולשולחם רוצים להכנס.

בן הקיבוץ נכנס על-פי ההסכם שהושג עם התנועה הקיבוצית; בן חולון ייכנס על-פי ההסכם עם עיריית חולון; ואילו בן קריית-גת לא ייכנס, כי הרשות המקומית שלו — או שלא היה איכפת לה, או שלא היה לה כסף.

הוא יישאר עומד בכביש.

נסים אליעד: זוהי באמת הבעיה, חברי הכנסת אבנרי.
אורי אבנרי: זהו מצב בלתי נטבל. על זה לא יתכן ויכוח. אילו הווסו של משרד-הפנים היה נובע מן השיקול הזה, הייתי מצדיק אותו.
אבל לכך יש תרופה מאוד פשוטה: שלא התנועה הקיבוצית, ולא עיריה זו או אחרת תעשה הסכמים נפרדים עם אגד, אלא שאת ההסכם יעשה גוף האחראי לשלומם ולרווי' חתם של החיילים המשרתים אותנו — מדינת ישראל.

ואני שואל זו הפעם השלישית, בתמיחה גוברת והר' לכת: איזו הצדקה יכולה להיות למדינת ישראל שלא

תני טורחם לחייל!

לעשות את הצעד הפעוט הזה, ולהסדיר את זכויות כל החיילים לנסוע בכל כלי תחבורה חינם?

חלק זעיר

יש לנו תקציב בסחון המרקיע שחקים. כאשר העליתי בפעם הראשונה את ההצעה הזאת לפני שש שנים, תק' ציב הבטחון היה כסביבות של מיליארד ורבע לירות. היום תקציב הבטחון מגיע לפחות ל-4.5 מיליארד לירות, והוא מתקרב ל-5 מיליארד ואולי ל-6 מיליארד. בתקציב כזה יש מיליארדים המוקצבים לבטחון, ההוצאה הזאת כטובה בששים. איך אפשר לשלול את הזכות האלמנטרית הזאת מהחיילים?
אני חוזר ואומר: זכות זו מצעקת לנו כחברי-כנסת.

קריאת-הביניים של חברי-הכנסת קרגמן, הרי זה לא כרוך בהוצאה העולה בהרבה על שני מיל' יון לירות.

אינני נבהל מזה, כי אני חושב שהמטרה הזאת מצד דיקה גם הוצאת סכום יותר גבוה, בתנאי שזה מחיר הקרן של הסעת החיילים, חיילים הנוסעים בפועל. אפי' שר לקבוע מחיר זה תוך כמה חודשים של נסיון מעשי. אחרי תקופת הרצה מעשית, אפשר לקבוע את הסכום המדויק.

אני מוכן להציע לחברי-הכנסת קרגמן שימי' כים להעביר את ההצעה לוועדה שהוא עצמו עומד בראשה מתוך הנמחה — ואני מנמח את הדברים בצורה הצנועה ביותר — להגשים הצעה זו במשך תקופת-הרצה של מיספר חודשים.

ייקבענא הסדר לחצי שנה, ותוך תקופה זו ייערך

בדיוני הוועדה חלה תווה מסוימת בכיוון החיובי. אך לא נתקבלה דרישתנו היסודית: שכל חייל במ' דים, כל חייל בשירות, יוכל להיכנס לכל כלי תחבורה ציבורי — רכבת ואוטובוס — ולנסוע לכל יעד שהוא בלי תשלום, והמדינה תפצה את שרותי התחבורה הציבוריים עבור נסיעתם של חיילים אלה.
שרהבטחון לא הביע התנגדות לעקרון זה. עד כמה שזכור לי, הוא תמך בו, אך אמר שאין בכך פתרון מלא לבעיה, מכיוון שרבים מן החיילים מעדיפים בכל זאת, מסיבות שונות, לנסוע בטרמפים.
כאמור, ועדת-הכספים קיבלה חלק מדרישותינו. היא קבעה שרכבת ישראל יסעו חיילים חינם. אך לגבי הבעיה החשובה יותר — ההסעה באוטובוסים — לא נתקבלה דרישתנו. וכך עומד המצב כיום.

אשה דיין מתחמק

בהביאי את הצעתנו, זו הפעם השלישית, אל הבית, אני חוזר ודורש שכל חייל במדים יוכל להיכנס לכל אוטובוס ונסוע חינם לכל יעד.

זכות זו, המוקנית לחברי-הכנסת, למזכירי הסיעות בכנסת, לשוטרים ולסוגים מסוימים של אזרחים, איננה מוקנית כיום לחיילים.
אני יודע ששר-הבטחון נעדר כאן היום מסיבה טראגית — מותו של יצחק טבנקין. אבל אילו היה שר הבטחון פונה אל סיעתנו ומבקש שגדחה את הדיון לפי עם אחרת, היינו נענים ברצון, כדי לשמוע את תשובתו בנושא זה.
הוא לא מצא לנכון לעשות זאת, ואני מבין אותו היטב, כי לא נאה לשר-הבטחון — ואני אומר זאת בכל החומרה — באמת לא נאה לו לבוא אל הכנסת ולהציע להסיר הצעה זו מעל סדר-היום.
הוא משאיר ברצון תפקיד בלתי-ניעים זה למישהו אחר מחברי סיעתו.

איזו זכות מוסרית?

לא הכניתי את נאומי בכתב, כי אני רוצה להגיד דברים פשוטים בצורה הפשוטה ביותר.
איזו זכות מוסרית יש לכיתה-הנבחרים של מדינת ישראל, השולח חיילים לקרב, השולח חיילים למיבצעים, המטיף עליהם חובות — איזו זכות יש לו למנוע מהחיילים את האפי' שרות הפשוטה להגיע הביתה בחופשה?

חייל מקבל לעיתים יום, יומיים או שלושה ימ'הופ' שה, ולעיתים חצי יום חופש, ואין כל אפשרות לצה"ל לספק תחבורה לכל חייל אינדיווידואלי, הנוסע לחופשה לכמה שעות. איזו זכות יש לנו למנוע מהחיילים האלה את הזכות הפשוטה לנסוע באוטובוס הביתה?
אני יודע שגם לאחר הסדר כזה יהיו חיילים רבים, אשר ירצו לנסוע בטרמפ, מפני שהאוטובוס אינו נוסע כקר המתאים, ולפעמים הנסיעה בטרמפ היא יותר מהיר

היא מוענקת לשוטרים ולכל מיני סוגים של אזרחים. באיזה זכות אנו שוללים אותה מהחיילים?
יכול מישהו לבוא ולטעון, שזוהי סובסידיה לחברת אגד. מה שנאמר לגבי ההסכם...

נסים אליעד: המדינה נותנת סובסידיה ל' אגד.
אורי אבנרי: אני שמח שאתה עוזר לי. זה נכון.

האם והי דאגתנו הנוראה, שחלילה אגד תרוויח מעיסקה זו? אני חושב שחברת אגד לא צריכה להרויח על כך. אני חושב שאגד צריכה להסיע חיילים במחיר הקרן. אני מניח שוועדת הכספים, המטפלת בבעיות אלה מטעם הכנסת, מסוגלת לקבוע מהו מחיר הקרן של הסעה זו. אני מוכן לסמוך בעניין זה על חברי-הכנסת קרגמן ועל הוועדה שבראשה הוא עומד, עם כל הבקורת שיש לי עליה מבחינות אחרות.
אני מציע להעביר הצעה זו לוועדה.

סקר מטעם המוסד המתאים, וייקבע כמה חיילים מש' תמשים בפועל בנכות זאת. כמה זה עולה לאגד. כמה צריכים לשלם. ובתום חצי השנה יובא העניין שוב לכנסת, והכנסת תחליט לאור הממצאים אם לכלול את ההוצאה הכרוכה בכך בתקציב הבא.
כמה מוסדות במדינה התעוררו לפתרון הבעיה הזאת. הראשונה היתה התנועה הקיבוצית, שעשתה הסכם עם אגד. תמורת תשלום גלובלי, נוסעים החיילים בני הקיבוצים חינם באוטובוסים.

לאחר מכן התעוררו כמה רשויות מקומיות, וגם הן עשו הסכמים נפרדים עם אגד. נקבע שתמורת תשלום גלובלי מסויים, יסעו בני אותן ערים חינם באוטובוסים. כא שרהפנים והטיל וטו על הסכמים אלה. בטענה שזוהי סובסידיה מסויית לאגד.
זוהי טענה מזוהה מאד בעיני. יש מוסדות במדינה המסוגלים גם בסכך החשבונות של אגד לקבוע את המחיר המדויק, שיש לשלם תמורת נסיעת חיילים.